

Eko klöverfrö

Nr 4 - Juli 2010

Temanummer på gång!

Jan-Olov Emilson har i sitt examensarbete som lantmästare gjort en stor enkätundersökning om skörd och efterbehandling av rödklöver. I temanumret som kommer nästa vecka kan du bland annat läsa att sort, skördemetod och tillsatsvärme har stor betydelse för grobarheten i rödklöverfrö.

Anteckna bästa pollineringsdagen!

Art	Strängläggning	Direkt skörd
Vitklöver	28	(35)
Rödklöver	40-45	50-55

Tabell 1. Dagar från bästa pollineringsdagen till strängläggning respektive direkt skörd i klöverfrö. Alsikeklöver placerar sig någonstans mellan vit- och rödklöver men det finns ingen tumregel.

Siffrorna i tabellen är tumregler. Mycket sol och vind kan korta tiderna i tabellen med enstaka dagar. Omvänt kan kyligt väder förlänga perioden enstaka dagar. Skördetidpunkten i klöverfrö varierar dock inte så mycket som i gräsfrö.

Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket

Stränglyftning

Om det kommer regn på den stränglagda grödan är det aktuellt att lyfta strängarna strax innan tröskning. Det kan dock vara svårt att hitta en stränglyftare. På Bornholm gör Nexø Smede- og maskinforretning (0045 56492045) stränglyftare ("skårløftere") på beställning under vinterhalvåret. KT Maskiner

(www.ktmaskiner.dk) i södra Jylland säljer en bandstränglyftare av holländsk modell. Se stränglyftare i aktion i ängsgröe och rödklöver: <http://www.svenskraps.se/vallfrodemo-2009/01.asp>.

Tips inför klöverfröskörden

Skördetröskan ställs in enligt instruktionsbok, egna erfarenheter och odlingsvägledningarna på www.jordbruksverket.se/ekovallfro och www.svenskraps.se.

Vitklöver är ett fröslag som i ekologisk odling nästan alltid strängläggs med knivbalk. Strängläggning har fungerat både torra och fuktiga år.

Torra år så inväntar man rätt tidpunkt för strängläggning ca 28 dagar efter bästa pollineringsdagen. En regnig sommar så invänta ett stabilt väder och stränglägg då oavsett om det är 24 eller 30 dagar efter bästa pollineringsdagen.

2007 började en del vitklöver att gro i fält. Ser man detta bör man få lite panik! Har det börjat gro så går det fort att hela fältet är grott, och vitklövern blir då oanvändbar till utsäde. Hittas groddar i fält så stränglägg så fort som möjligt. Vitklöver som är stränglagd regniga år får nästan alltid lyftas innan tröskning.

Ca vart 10:de år är putsad vitklövern för kort att stränglägga. Man kan då skörda med slaghack, samla växtmaterialet i en vagn och sen ösa in i tröskan - det går men är mycket arbete. Mycket torra år har en del odlare kunnat tröska direkt med bra resultat.

Rödklöver går att skörda direkt torra och fina höstar. Då skall fältet mogna av jämnt och mycket lite gröna blad får finnas.

Normalt måste man dock stränglägga ekologisk rödklöver med en knivbalk.

Strängen ska normalt torka 4-7 dagar men även efter 2-3 dagar kan man försöka tröska strängen vid risk för regn. Erfarenheterna från de tre senaste åren är att det var bäst att vara lite ”het på gröten” vid skörd av strängen. Det är bättre att få rödklövern att eftermogna på torken än att skörden uteblir. **Stränglägg hellre två dagar för tidigt än två dagar för sent!** Strängläggningen ska göras när 60-80 procent av blommhuvudena är fullmogna. Tidigare ansåg man att cirka 80 procent av blommhuvudena skulle vara mogna innan strängläggning, men nya norska försök visar att vare sig skörd eller kvalitet minskar vid strängläggning när 60 procent av blommhuvudena är mogna. Det finns alltså ett större ”skördefönster” än vi tidigare har trott.

När klöverplantan är mogen är blommhuvudet brunt och blomstjälken kantig och intorkad någon cm under blommhuvudet. Fröna är relativt hårda och har gul till violett färg. Om de flesta fröna är gröna är det för tidigt att stränglägga.

Se upp med tetraploid rödklöver och Bjursele!

Tusenkorvikten för tetraploida sorter är cirka 2,7 gram och för diploida cirka 1,8 gram. Skillnaden i fröstorlekan på hela 50 procent, gör att man måste vara extra försiktig när man skördar tetraploid rödklöver för att inte skada fröna. I alla tröskmanualer gäller grundinställningarna diploid rödklöver. Målsättningen är inte att tröska rödklövern helt ren – det är bra för grobarheten i både diploida och tetraploida sorter av rödklöver med en del ”hylsor” i

fröråvaran. Lämplig renhet är 70-75%. Även risken för spill minskar när klövern skördas med en del hylsor. Rensningskostnaden är liten i förhållande till fröpriset. Bjursele mognar sent och har många halvmogna frön vid skörd som lätt kan skadas. De skadade frön kallas ”abnorma groddar” i analysen. Var extra försiktig i Bjursele.

Diploid rödklöver:

Cylindervarvtal: Högsta periferihastighet: 25-30 m/sek som normalt motsvarar 1000-1100 varv/minut.

Slagsko: i framkanten 6-8 mm och i bakkanten 3-4 mm.

Översåll: lamellsåll 10 mm. *Undersåll:* lamellsåll ca 3 mm eller rundsåll 3-4 mm.

Tetraploid rödklöver:

Cylindervarvtal: Högsta periferihastighet: 20-25 m/sek som normalt motsvarar 900-1000 varv/minut.

Slagsko: i framkanten 8-10 mm och i bakkanten 4-6 mm.

Översåll: lamellsåll 10 mm. *Undersåll:* lamellsåll ca 3 mm eller rundsåll 3-4 mm.

Bo Christiansson, egen konsult och Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket

Torkning och lagring av vallfrö

På www.jordbruksverket.se/ekovallfro och www.svenskraps.se finns bra artiklar om torkning och lagring av klöverfrö.

Lufta klöverfröna direkt!

Fröna får under inga omständigheter ligga i tanken eller vagnen en halv eller hel dag utan att luftas. Det är viktigt att först lufta fröna med kall luft under 2-3 dygn tills vattenhalten är mindre än 20% innan man tillsätter värme. Tillsätt aldrig mer än 5 °C i tillsatsvärme och partiet får aldrig bli varmare än ca 35 °C.

Redaktion:
Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket,
tfn 040-41 52 82, e-post: thorsten.pedersen@jordbruksverket.se

Gunilla Larsson, Svensk Raps,
e-post: gunilla.larsson@svenskraps.se

Tore Dahlquist, Lantmännen SW Seed,
e-post: tore.dahlquist@lantmannen.com

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel

Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket

Redaktion:
Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket,
tfn 040-41 52 82, e-post: thorsten.pedersen@jordbruksverket.se

Gunilla Larsson, Svensk Raps,
e-post: gunilla.larsson@svenskraps.se

Tore Dahlquist, Lantmännen SW Seed,
e-post: tore.dahlquist@lantmannen.com

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel

